

операцій, що відбулися протягом операційного дня) може становити сотні мільярдів доларів щорічно. Надходження будуть ще більшими, якщо розширити базу оподаткування та поступово обкладати цим податком всі фінансові операції на регіональних та світових ринках [2, с. 45].

Для запровадження дієвого контролю за процесами купівлі-продажу криптовалют фахівцям необхідно визначитися у питанні — що є «одиноцею виміру» нових метаекономічних процесів на фінансових ринках. Тобто визначити правовий статус криптовалют, а саме: прирівняти криптовалюту або до звичайної валюти, або до цінних паперів, або до матеріальних речей (товарів). Відповідь на це питання дозволить сформулювати принципово нові підходи до регулювання обігу криптовалют та визначитися з інструментами контролю за ними з боку державних регуляторів.

Література

1. *Базилевич В. Д., Ільїн В. В.* Метафізика економіки / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. — К., 2007. — 718 с.
2. *Коляда Т. А., Прозоров Ю. В.* Альтернативні інституційні підходи щодо змін у державному регулюванні довіри до фінансової системи: спеціальний банківський збір Обами чи податок Тобіна / Т.А. Коляда, Ю.В. Прозоров // Економічна теорія. — 2010. — № 2. — С. 39-46.
3. *Гальчинський А. С.* Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський. — К.: «АДЕФ-Україна». 2009. — 392 с.
4. *Гринспен А.* Епоха потрясень: Проблемы и перспективы мировой финансовой системы / Алан Гринспен; пер. с англ. — 2-е издание, дополненное — М.: Альпина Бизнес Букс. 2009. — 520 с.

УДК 336.743

Коптюх Олена Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ГРОШЕЙ

Фінансові технології (FinTech) розповсюджуються у фінансовій та соціальній сфері вже майже десятиліття, проте в академічному (науковому) та законодавчому напрямках лишаються майже Terra incognita. І, видається, що лише стрімке зростання вар-

тості 1 Біткоїна (однієї віртуальної монети) до 5, потім — до 7 і до 8 тис.дол.США дещо пробудила загально-суспільний інтерес до криптовалют. Проте, інші фінансові технології такі, як Необанки, Мобільний Банкінг із застосуванням біометричних технологій Touch ID і Face ID для iOS, FinTech-кредитування, Технологія Big Data, Блокчейн, Цифрові Тікени, криптовалюти усе ще лишаються мало відомими, слабо дослідженими щодо впливу на існуючу фінансову систему та ризиків їх використання або заборони.

У даному дослідженні акцентуємо увагу на виявленні основних причин розвитку фінансових технологій та суті криптовалют, зокрема, Біткоїнів.

Ряд учених вважає фінансову міжнародну кризу 2008-2009 років кризою централізації [1,С.316]. Надмірне зростання зарегульованості фінансових інституцій: банків, бірж, ін., знизило рівень їхньої відповідальності перед клієнтами та інвесторами за рахунок перебирання регуляторами на себе багатьох функцій. Скажімо, у банківській сфері, поява фондів страхування вкладів населення, доступність рефінансування значно знизили відповідальність банків перед позичальниками і кредиторами, і, відповідно, сприяли викривленню прийнятих рішень, що призвело до значних втрат грошових коштів не тільки на рівні суб'єктів господарювання, але й зумовило погіршення фінансового стану держав. Це викликало наступний, ще активніший етап зростання регулятивних дій з боку держав і значне уповільнення темпів росту економіки в багатьох країнах світу, особливо розвинутих.

У свою чергу, прогрес не може зупинитися. Процес глобалізації, який виник через впровадження Інтернету і розширення торгівлі, продовжує розвиватися і відшуковує усе нові форми і способи позбавлення від тих проблем, котрі стримують прогрес. Такими стримуючими факторами, очевидно, виявилися, як фінансові: гроші, борги, кредити, валютні відносини, розрахунки, так і регулятивні: усілякі заборони, надмірне державне втручання, ін. Нині, надзвичайно актуальним, як це завжди буває під час криз, є питання превалювання вільного підприємництва чи жорсткого регулювання економічних процесів. Причому, актуалізація відбувається циклічним чином: в моменти економічного благополуччя воно стає дещо менше значимим, заретушованим, а у періоди зростання кризових явищ стає надзвичайно важливим. Слід зазначити, що зараз

воно набуло глобального характеру паралельно з інтернаціоналізацією економіки.[1, с. 351].

Тому поява фінансових технологій є явищем прогресивним і доволі ризиковим, як і все новостворене, проте, еволюційно невідворотнім. У випадку застосування до них звичних регуляторних інструментів, репресій, вони зникнуть і будуть відшуковуватися нові форми вільного ринку. Це, як матерія і антиматерія.

Доведенням вірності даної гіпотези може слугувати реакція деяких країн на появу фінансових технологій, зокрема, Біткоїна. Скажімо, рішення Японії дозволити розрахунки за допомогою Біткоїнів, чи рішення Китаю –заборонити. У першому випадку це призвело до стрімкого зростання курсу, у другому — незначне падіння і дуже швидке відновлення.

У науковому і банківському середовищі Україні точаться суперечки щодо сутності криптовалюти. Зокрема, Голова Ради НБУ, академік Богдан Данилишин пропонує 4 варіанти правового опису статусу криптовалюти:

- прирівняти криптовалюту до звичайної валюти;
- прирівняти криптовалюту до цінних паперів;
- прирівняти криптовалюту до матеріальних речей (товарів);
- сформулювати принципово нове регулювання, що підходить для криптовалюти.

Найменш методологічно вірним мені видається варіант №3, всі інші — певним чином реалістичні» [2].

Приведені нижче викладки націлені довести, що методологічно вірним видається лише варіант №1.

Щодо сутності. Походження слова Біткоїн (англ. Bitcoin, от bit — «бит» и coin — «монета») — демонструє бажання емітента віднести їх саме до грошей. Біткоїни підпадають під класичне визначення сутності грошей, як усього того, що використовується як гроші та має певну ліквідність [3]. Ступінь ліквідності різниться між країнами (залежно від офіційної заборони їхнього обороту, чи дозволу). У структуру грошових агрегатів країн, ці гроші поки що не включаються і не можуть підпадати під регулювання центральним банком, як традиційні гроші. А оскільки, гроші визначаються не тільки еквівалентною сутністю, але й тим, що мають цінність самі по собі, і, враховуючи постійну еволюцію грошей, можна з упевненістю віднести їх саме до грошей, проте нових і еволюційно недозрілих.

Щодо кредитної природи грошей, тут Біткоїни явно втрачають сутність грошей, але зважаючи на можливості обміну на

інші валюти, несприйняття офіційною фінансовою владою у більшості країн світу та початковий етап розвитку, можна вважати, що ця характеристика може увімкнутися з часом. Відсутність кредитної природи Біткоїнів і неможливість емісії через грошово-кредитну мультиплікацію значно знижує їхню привабливість у якості грошей і призводить до частого порівняння із золотом, через чітко зафіксовану кількість в обігу. Проте, тут також слід окреслити різницю. Адже золото могли добувати люди і від цього його кількість зростала, а рішення щодо емісії Біткоїна приймає виключно емітент.

Базуючись на класичній класифікації грошей, згідно з якою, гроші поділяються на:

- повноцінні та неповноцінні, Біткоїни відносяться до неповноцінних;
- державні та приватні, Біткоїни відносяться до приватних;
- готівкові, депозитні та електронні, Біткоїни відносяться до електронних грошей.

Щодо функцій Біткоїна у якості грошей. Із п'яти функцій, Біткоїн не виконує дві: платежу і міри вартості, інші три: обігу, світових грошей і засіб нагромадження, йому властиві.

Звичайно, у межах коротких тез не достатньо ресурсів для розкриття сутності криптовалют. Проте, дослідження буде продовжено.

Висновки. Фінансові технології змінюють не лише реальні товари, послуги, а значно впливають на розвиток фінансової, банківської системи. І швидке опанування цим інструментарієм з боку академічної спільноти допоможе практикам розвивати їх зі значно меншими ризиками і проблемами.

Література

1. Генеза банківських криз: монографія / [М.І. Диба, А.М. Мороз, Т.П. Остапишин та ін.]; за заг. ред М.І. Дибі і д.е.н., проф. А.М. Мороза. — К.:КНЕУ, 2014. — 578 [6] с.

2. Данилишин Б. У чому феномен біткоїна? / Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://m.nv.ua/ukr/opinion/danylyshyn/u-chomu-fenomen-bitkoini-2235296.html>

3. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М. І. Савлука. — 6-те вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2011. — 589, [3] с.— С.10